II

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

64-OJOJE PLENARINĖJE SESIJOJE, ĮVYKUSIOJE 2006 M. BALANDŽIO 26-27 D.

Regionų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui dėl teminės oro taršos strategijos ir dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje

(2006/C 206/01)

REGIONŲ KOMITETAS,

remdamasis pasiūlymu priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (COM(2005) 447 final) - 2005/0183 (COD)) ir Komisijos komunikatu Tarybai ir Europos Parlamentui dėl teminės oro taršos strategijos (COM(2005) 446 final);

atsižvelgdamas į 2005 m. rugsėjo 21 d. Europos Komisijos sprendimą, vadovaujantis Europos bendrijos steigimo sutarties 175 straipsniu ir 265 straipsnio 1 dalimi, pasikonsultuoti su Komitetu dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje;

atsižvelgdamas į 2005 m. liepos 25 d. pirmininko sprendimą pavesti Tvarios plėtros komisijai parengti nuomonę šiuo klausimu;

atsižvelgdamas į savo nuomonę dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Tikslinės miestų aplinkos strategijos link“ (COM(2004) 60 final, CdR 93/2004 fin) ([1]);

atsižvelgdamas į savo nuomonę dėl Komisijos komunikato dėl programos „Švarus oras Europoje“ (CAFE) – teminė oro kokybės strategija (COM(2001) 245 final, CDR 203/2001 fin) ([2])

atsižvelgdamas į Tvarios plėtros komisijos vasario 27 d. priimtą nuomonės projektą (CdR 45/2006 rev. 1, pranešėjas Helmut Jahn, Hohenlohe apylinkės tarybos narys (DE, ELP);

Kadangi

1) oro užterštumas daugiausia pasitaiko miestų aglomeracijose, miestai yra labai suinteresuoti išsakyti savo požiūrį dėl Komisijos pateiktos „Teminės oro taršos strategijos“;

2) tas pat pasakytina apie pasiūlymą priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje, juo labiau kad šiame pasiūlyme, be kitų dalykų, siūloma persvarstyti smulkių kietųjų dalelių matavimo ir vertinimo standartus;

([1]) OL C 43, 2005 2 18, p. 35.
([2]) OL C 107, 2005 5 3, p. 78.

3) miestai gali pasiremdami savo praktine patirtimi daug prisidėti gerinant švaraus oro politikos taikymą ir tuo užtikrinti jos sėkmę.

savo 64-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. balandžio 26–27 d. (balandžio 26 d. posėdis), priėmė šią nuomonę.

1. **Regionų komiteto požiūris**

Regionų komitetas

1.1 **pritaria** Komisijos požiūriui, jog nepaisant pasiektų laimėjimų, nurodytų „Teminės oro taršos strategijoje“, oro tarša žmogaus sveikatai ir aplinkai kenksmingomis dujinėmis arba kietosiomis dalelėmis turi būti ir toliau mažinama – ir dėl to, kad švaraus oro politikai būdingas tiek vietos, tiek ir tarptautinis aspektas, šį tikslą galima pasiekti tik bendromis visų vietos, regionų, nacionalinio ir Europos lygmens dalyvių pastangomis; **primena**, kad vietos valdžios institucijos miestų statybos priemonėmis (gyvenamųjų ir pramonės teritorijų atskyrimas, transportą nukreipiančios ir mažinančios priemonės, atviros teritorijos ir gyvenamųjų teritorijų apželdinimas, priemonės, skirtos atsižvelgti į mikroklimato ypatumus, oro judėjimui gyvenamosiose zonose gerinti) siekia prioritetinio tikslo – visuomenės sveikatos;

1.2 **pritaria** Komisijos dokumentui „Teminė oro taršos strategija“, taip pat tuo pat metu paskelbtam direktyvos projektui, nes jie padeda plėtoti diskusiją dėl strategijos ir atnaujinti tikslus atsižvelgiant į naujausių tyrimų rezultatus;

1.3 **pažymi**, kad miestams taip pat reikia pritaikyti oro taršą mažinančias priemones, visų pirma tam, kad jas būtų galima įgyvendinti vietose;

1.4 **primena**, kad miestai savo teritorijose turi sukurti įvairių funkcijų pusiausvyrą ir dėl to neišvengiamai apribojamos galimybės siekti atskirų sektorių tikslų;

1.5 **primygtinai reikalauja**, kad Europos teisės aktų leidėjai numatytų lanksčių sprendimų galimybes; **mano**, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms turi būti suteikta galimybė specialias priemones taikyti pirmiausia tose zonose, kuriose daugelis žmonių susiduria su labai didele oro tarša (pvz., gyvenamuosiuose rajonuose);

1.6 **ypač pabrėžia**, kad mažinant oro taršą pirmenybė turėtų būti teikiama taršos prevencijai, o imisijos šalinimas gali būti laikomas tik priverstiniu sprendimu; **atkreipia dėmesį** visų pirma į tai, kad:

— nustatytus aplinkosaugos politikos tikslus būtina suderinti su turimomis teršalų išmetimo mažinimo priemonėmis, kad daugelis miestų turėtų realias galimybes siekti šių aplinkosaugos tikslų,

— Europos lygiu būtina imtis tinkamų priemonių, padedančių veiksmingai įgyvendinti Europos direktyvas,

— Europos lygiu būtina gerinti taršos mažinimo technologijas ir sugriežtinti transporto priemonių teršalų išmetimo standartus (pvz., Euro VI standartas sunkiasvorių krovinių transporto priemonėms), kad miestuose būtų galima pasiekti oro kokybės standartų,

— būtina kovoti su PM_{10} dalelių foniniu užterštumu, kuris didele dalimi lemia tai, kad miestų teritorijose viršijamos PM_{10} ribinės vertės, t. y. būtina imtis priemonių Europos mastu, pvz., skubiai persvarstyti direktyvą dėl tam tikrų atmosferos teršalų išmetimo nacionalinių ribų.

2. **Regionų komiteto rekomendacijos**

Regionų komitetas

2.1 *Dėl teminės strategijos*

2.1.1 **laiko** teminę strategiją pamatiniu dokumentu, kuriuo reikia vadovautis kuriant oro taršos mažinimo politiką, ir, įvertinus tikslus ir praktinį taikymą, ragina modeliuoti vertinimus atsižvelgiant ne tik į epidemiologinių tyrimų rezultatus ir visapusį technologinių galimybių taikymą, bet ir remiantis prielaidomis apie praktinį standartų įgyvendinamumą miestų aplinkoje;

2.1.2 todėl **reikalauja**, kad pagal bendrąją mokslinių tyrimų programą atliekami moksliniai tyrimai nagrinėtų aktyvios oro taršos mažinimo politikos galimybes bei apribojimus vietos ir teritoriniu lygmeniu (pavyzdžiui, atskirų atvejų tyrimai ir galimybių studijos) ir **prašo** Komisijos papildyti dokumentą šiuo aspektu;

2.1.3 **apgailestauja**, kad, jo nuomone, Komisija lig šiol nepaskyrė pakankamai vietos ir regionų valdžios institucijų asociacijų atstovų, svarbiausių oro taršos mažinimo šalininkų, dalyvauti rengiant teminę strategiją ir **mano, kad būtina** numatyti jiems galimybę dalyvauti taip pat ir Komisijos bei regionų ir vietos valdžios institucijų asociacijų struktūriniame dialoge;

2.1.4 mažų mažiausiai **įžvelgia pavojų**, kad teminės strategijos argumentai pernelyg pabrėžia oro taršos mažinimo politikos orientavimą į imisijos šalinimą ir todėl **ragina** Komisiją toliau rengti teminę strategiją ir didžiausią dėmesį skirti prevencinės politikos įgyvendinimui, o ne politikos orientavimui į imisijos šalinimą, kad būtų užkirstas kelias taršos didėjimui;

2.1.5 **konstatuoja**, kad iš esmės sveikintinas siekis į šią veiklą įtraukti kitas specialiąsias politikos sritis paminėtas tik kaip ketinimas, ir todėl reikalauja šioje srityje pateikti kitų paaiškinimų ir patikslinimų;

2.1.6 dėl minėtų priežasčių laiko **būtinu** toliau tobulinti teminę strategiją ir ją papildyti arba išplėsti:

— parengti ambicingą Europos politiką pramonės, energetikos, eismo ir transporto srityse, kuri iš esmės spręstų šią problemą;

— nustatyti tos politikos įgyvendinimo terminus;

— įtraukti kitas politikos sritis į kovą su oro tarša;

— tęsti ir plėsti mokslinius tyrimus, atsižvelgiant į praktinius politikos įgyvendinimo rezultatus.

Be to, į teminę strategiją reikia įtraukti diskusiją apie finansinę paramą vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurioms didžiąja dalimi tenka įgyvendinti prevencinę ir oro taršos mažinimo politiką;

2.1.7 **rekomenduoja** Komisijai ir valstybėms narėms vykdyti aktyvesnę centralizuoto šildymo ir bendros šilumos ir elektros energijos gamybos skatinimo politiką. Tai padėtų mažinti, pvz., nedideliuose kurą deginančiuose įrenginiuose deginamos biomasės keliamą oro užterštumą. Siekiant pagerinti oro kokybę vietos lygiu, būtina pašalinti nacionalinio lygmens kliūtis, pvz., nulemtas konkurencijos teisės aktų, kurios varžo centralizuoto šildymo galimybes. Naujų gyvenamųjų namų teritorijų ir pramonės zonų aprūpinimo šiluma koncepcija turi būti parengta dar prieš pradedant teritorijos planavimą. Dažnai šį klausimą geriausia spręsti vietos lygiu;

2.2 *Dėl direktyvai teikiamo pasiūlymo*

2.2.1 **pastebi**, kad Komisijos pasiūlytas Europos teisės aktų atnaujinimas atitinka praktikoje įgyvendinamos oro taršos mažinimo politikos sąlygas ir reikalavimus ir todėl **prašo** nacionaliniu ir Europos lygmeniu svarstymuose dalyvaujančių organizacijų pritarti šiam vertinimui ir visų pirma paremti nuostatas, skatinančias lankstumą ir stiprinančias sąsajas su praktiniu taikymu;

Dėl teršalų sudėtinių dalių nepaisymo ir dėl terminų pratęsimo

2.2.2 ypač **pritaria** tam, kad buvo priimtos nuostatos, leidžiančios įvertinti vietos sąlygas, ir **ragina** Europos Parlamentą ir Tarybą imtis šių žingsnių, net jei pateikiami priešingi argumentai:

— laikytis pasiūlymo išbraukti iš oro kokybės vertinimo poveikį oro užterštumui smulkiomis kietosiomis dalelėmis dėl žiemą smėliu barstomų kelių (13 straipsnio 3 dalis),

— laikytis pasiūlymo iš oro kokybės vertinimo išbraukti gamtinių šaltinių išmetamus teršalus (19 straipsnis) ir **ragina** Komisiją priimti aiškų tokios taršos matavimo vadovą ar gaires,

— ir laikytis pasiūlymo numatyti išimtis dėl ypač sudėtingų sąlygų (pavyzdžiui, topografinių, 20 straipsnio 2 dalis),

taip pat numatyti galimybę pratęsti terminus užduočių įgyvendinimui ne daugiau kaip dešimčiai metų (20 str.), jei prieš tai bus įrodyta, jog buvo imtasi visų tinkamų priemonių mažinti imisiją.

2.2.3 taip pat **siūlo** numatyti direktyvoje teisinę galimybę tam tikroms sritims priimti atskirus vadinamuosius trišalius susitarimus (t. y. ES, atitinkamos valstybės narės ir vienos ar kelių valdžios institucijų susitarimus, skirtus atsižvelgiant į konkrečias vietos sąlygas įgyvendinti integracijos politikos priemones), kai esant nepaprastosioms sąlygoms, (pvz., topografija) praktiškai neįmanoma ilgesnį laiką arba nuolat laikytis tokių nuostatų, ir įrodoma, jog buvo imtasi visų tinkamų priemonių mažinti imisiją;

2.2.4 **pagrindžia** šį pasiūlymą, kad vietos ir regionų valdžios institucijos išvengtų teisinio netikrumo ir kad būtų pasiektas susitarimas esamomis sąlygomis sumažinti teršalų kiekį, ir siekdamas pritarti šiam pasiūlymui **primena**, kad dalis mokslininkų ir kompetentingų institucijų mano, jog siektinų verčių neįmanoma pasiekti praktikoje net ir dedant didžiausias pastangas.

Smulkių kietųjų dalelių matavimas ir vertinimas

2.2.5 **pastebi**, kad direktyvoje smulkioms kietosioms dalelėms yra numatomos trys ribinės vertės ir vienas tikslas mažinti jų koncentraciją. Greta ligšiolinių oro kokybės standartų smulkioms kietosioms dalelėms (PM_{10}) Komisija numato dar vieną standartą, skirtą matuoti smulkiausias daleles ir savo sprendimą pagrindžia epidemiologinių tyrimų rezultatais (CAFE programa, Pasaulio sveikatos organizacija, JAV ir Japonijos praktika), kurie parodė, kad smulkiausios dalelės pavojingesnės dėl to, kad patenka į smulkiausius plaučių išsišakojimus, o palyginti didelis, nuolatinis $PM_{2,5}$ poveikis sveikatai kenkia labiau nei kartkartėmis patiriamas didžiausias poveikis;

2.2.6 **patvirtina**, kad, remiantis direktyvos pasiūlymu, galiojančias PM_{10} ribines vertes (metinis vidurkis, nustatytas tam tikroje matavimo teritorijoje, neturi viršyti 40 μg/m³, o vidutinė paros vertė, kuri lygi 50 μg/m³, negali būti viršijama daugiau nei 35 dienas per metus) turėtų papildyti ir $PM_{2,5}$ paremtos vertės (išlaikytina aukščiausia metinė 25 μg/m³ koncentracijos riba ir neprivalomas tikslas iki 2020 m. 20 proc. miestuose sumažinti $PM_{2,5}$ foninį užterštumą), ir tokiu būdu **patvirtina**, jog smulkioms kietosioms dalelėms iš viso yra numatytos trys ribinės vertės ir vienas tikslas mažinti jų kiekį.

2.2.7 **nerimauja** dėl to, kad nuostatų dėl oro taršos politikos gausa kelia pernelyg daug teisinių ir praktinių problemų mažinant smulkių kietųjų dalelių kiekį ir reikalauja remdamasis įtikinamais smulkių kietųjų dalelių tyrimų rezultatais, pateiktais teminėje oro taršos strategijoje, matuojant ir stebint oro užterštumą smulkiomis kietosiomis dalelėmis vis dėlto vadovautis tik $PM_{2,5}$ verte ir orientuotis į realią ribinę vertę ir tikslą mažinti jų kiekį;

2.2.8 taip pat **atkreipia dėmesį** į tai, kad abi PM_{10} ir $PM_{2,5}$ matavimo vertės (natūraliai) yra glaudžiai tarpusavyje susijusios (taigi vienas metodas pakeičia kitą), todėl tikslinga taikyti tik vieną matavimo metodą, ir tam būtų prasmingiau pasirinkti oro užterštumo mažinimo politikai svarbesniems oro kokybės tikslams, t. y. $PM_{2,5}$ dydžiui. Reikėtų atsižvelgti į persvarstytą direktyvą 2004/107/EB, kad joje minimi metalai būtų matuojami taikant $PM_{2,5}$;

2.2.9 **pagrindžia** perėjimą prie standartų, pagrįstų $PM_{2,5}$, numatant tikslą mažinti smulkių kietųjų dalelių kiekį dėl šių, su miesto higienos reikalavimais ir planavimu, susijusių priežasčių:

— Pagrindinės taršos mažinimas visoje miesto teritorijoje mažina sveikatai keliamą pavojų labiau nei didžiausio užterštumo mažinimas ypač užterštose vietose miesto teritorijoje, kur dažniausiai nebūna gyvenamųjų namų.

— Dabartinė dienos ribinė vertė yra kriterijus, skatinantis imtis veiksmų, kuris praktinės taršos mažinimo politikos dėmesį sutelkia į imisijos šalinimą, o įvedus viršutinę taršos ribą iškyla būtinybė imtis teršalų išmetimo prevencijos, į šį procesą įtraukiant visas institucijas ir priemones.

2.2.10 **reikalauja,** kad tokiu atveju, kai išlaikomi PM_{10} kokybės tikslai, atsižvelgiant į pirmiau minėtus aspektus atsisakyti dienos ribinės vertės ir numatyti tokius standartus, kurie svarbiausiu oro taršos mažinimo politikos dalyku laiko emisijų šalinimą tiek vietos, tiek platesniu mastu;

Zonų nustatymas

2.2.11 **pritaria** pasiūlymo nuostatoms, numatančioms, kad zonų ribas vadovaujantis 4 straipsniu nustato valstybės narės; atsižvelgdamas į tai **reikalauja**, jog pagal vienodus kriterijus išdėsčius matavimo stotis (esamų matavimo stočių atveju, prireikus, apskaičiuojamas matavimo rezultatų svertinis vidurkis, siekiant kompensuoti išimtinai vietos sąlygotų ypatumų sąlygojamą poveikį), būtų užtikrinama galimybė visoje Sąjungos teritorijoje palyginti matavimo rezultatus. Taikant vienodus kriterijus tiek nacionaliniu, tiek vietos lygiu reikia nustatyti geografinio ir kiekybinio matavimo stočių išdėstymo taisykles;

2.2.12 **susirūpinęs**, kad priemones taikant tik nedideliame matavimo vietos areale gali padidėti tarša kitose miesto dalyse, pvz., transporto eismą nukreipus kitu maršrutu, o blogiausiu atveju taip yra tiesiog žlugdomos miestų pastangos riboti eismą gyvenamuosiuose rajonuose ir tuo mažinti nelaimingų atsitikimų pavojų, triukšmą ir taršą. Kalbant apie oro taršos mažinimą, direktyva pirmiausia turėtų siekiama mažinti su tarša susiduriančių žmonių skaičių;

Solidarus finansavimas

2.2.13 **reikalauja** teikti finansinę paramą toms valstybėms narėms, kurių vietos valdžios institucijoms tenka pagrindinė atsakomybė už oro taršos mažinimą;

Moksliniai tyrimai, vietos valdžios institucijų atstovų įtraukimas į šią veiklą

2.2.14 **reiškia susirūpinimą**, kad mokslininkų vertinimai dėl kuo sėkmingesnės ir mažesnių finansinių išteklių reikalaujančios oro taršos mažinimo politikos yra prieštaringi ir todėl **reikalauja** ir toliau vykdyti mokslinius tyrimus, taip pat būtina stiprinti poveikio ir pasekmių vertinimo tyrimus, siejant juos su praktiniu įgyvendinimu;

2.2.15 **primygtinai reikalauja**, kad asociacijų ekspertai, atstovaujantys regionų ir vietos valdžios institucijų interesams, tiesiogiai dalyvautų rengiant oro taršos mažinimo politiką.

2006 m. balandžio 26 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkas
Michel DELEBARRE